

СТАНОВИЩЕ

за дисертация, представена за присъждане на образователната и научна степен „доктор“

в област на висше образование: 1. Педагогически науки;
професионално направление: 1.3. Педагогика на обучението по ...;
научна специалност: Методика на обучението по (география),
разработена във Факултет по природни науки
Катедра „География и методика на обучението по география“
на Шуменски университет „Епископ Константин Преславски“
на тема: „Обучение по тема „Население и селища“ в българското средно
училище“
с автор: Росица Цанкова Владева
научен ръководител: доц. д-р Т. Кръстева
от доц. д-р Даниела Петкова Ангелова-Ганчева,
СУ „Св. Климент Охридски“ - ДИУУ

Това становище е написано и представено на основание на заповед РД16-148/24.10.2013г. на зам. ректора на ШУ „Епископ Константин Преславски“ (упълномощен със Заповед №РД-07-2680/28.11.2011г.), както и на решението на научното жури по процедурата (Протокол 1 от 31.10.2013г.). То е изготвено въз основа на ЗРАСРБ, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, Правилника за развитието на академичния състав в Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“.

Актуалност и значимост на разработвания в дисертационния труд проблем. Темата на дисертационния труд на Росица Владева е едновременно традиционна (класическа за учебен предмет с утвърдени традиции какъвто е географията) и актуална. Иновационното ѝ значение се определя в контекста на Римската декларация за географско образование от IV конгрес на Международния Географски Съюз през 2013 г. и в условията на създаване на нова нормативна документация през последните 15 години. В същото време в страната ни липсват задълбочени практико-приложни изследвания, основани на анализ на учебното съдържание при използване на адекватни методи и затова резултатите от представеното

изследване може да се приемат като конкретни ориентири както на национално равнище при създаването на нормативни документи (ДОС и учебни програми по география), така и на локално равнище – като ресурс при вземане на решения за професионална квалификация на учители и за ефективно обучение на 11-16-годишни ученици. Поради това тематиката заслужава внимание и има място в научния дебат и в теоретичан, и в практико-приложен аспект.

Познава ли докторанта състоянието по проблема и оценява ли творчески литературния материал. От обстойния анализ в I и II глава на дисертационния труд личи задълбоченото познаване на разглеждания проблем от страна на автора. Добре обмислен и рационално приложен е дедуктивният подход от I и II през III-та до конкретизиране на модела в IV-та глава. Изводите от целенасочения съдържателно-структурен анализ стават основание за конструиране на модела.

Използвани са 351 източника на информация, включително 43 на латиница, които са цитирани по подходящ начин в текста. От тях 23,36% са от последните 10 години, вкл. 8% от последните пет години, което потвърждава актуалността на изследването. Този списък съчетава много добре класически и най-актуални източници в различни области, свързани с отделните аспекти на темата на дисертацията.

Кратка аналитична характеристика на достоверността на материала, върху който се градят приносите на дисертационния труд. Извършена е огромна изследователска работа. Докторантката демонстрира аналитична компетентност в сферата на науката география и науката за образованието по конкретната тема, както и теоретико-конструктивна компетентност при създаване и аргументиране на пълния модел на обучение. Дисертационният труд съдържа научно-приложни резултати, които може да се приемат като оригинален принос в методиката на

обучението по география у нас – с голяма стойност при създаването на нормативни документи, при вземане на решения за професионална квалификация на учители и за ефективно обучение. Като цяло трудът прави много добро впечатление със стила, задълбочеността и аргументираността на изложението.

Какви са научните или научно-приложните приноси на дисертационния труд. Дисертацията е самостоятелно и оригинално изследване в методиката на обучението по география, което предлага специфичен за променящото се географско образование продукт. Приемам авторската справка на докторантката за декларираните научни приноси.

Изводите в I II III глава съдържат един от основните приноси на докторантурата: идентифицирани са ключови съдържателни и технологични основания за конструиране на модела на обучение във всички аспекти (цели, съдържателно-процесуален, оценъчен).

Основният принос е конструираният модел на обучение по география на населението и селищата. Тази частно дидактическа технология е същностна част и материален носител на новостта в осъщественото изследване. Описани са теоретичната рамка и компонентите, както следва:

- ✓ Относно целевата част: формулирана е нова цялостна система на подделите за ценностни отношения; доразвити и конкретизирани са другите три подцели по темата в цялостната система на географското образование в средното училище са (Прил. 14).
- ✓ Относно съдържателно-процесуалната част: успешно са приложени методите (системно-структурен анализ, на графите и на матриците) и са предложени решения за конструиране на учебния материал по всички КОМПОНЕНТИ (понятия, практически умения и комплексното умение за проектна дейност, компетентности и трите групи ценности). Предложена е оригинална процесуална част на модела като „дидактическо ситуиране” с висока прилож-

на стойност (Прил. 19 и 20).

- ✓ Относно оценъчната част: висока прагматична стойност за качествено установяване на резултатите имат точно формулираните критерии, показатели и равнища (фиг. 20-с.144-147). Ресурсите за оценъчната част на модела са качествени (разработени са по технологията на критериално-ориентирани тестове – Прил. 21-32). Естественото им място е в модела, представен в IV-та глава.
- ✓ Аprobацията на модела е проектирана в адекватен на концепцията изследователски формат

Може ли да се оцени в каква степен дисертационният труд и приносите принадлежат на докторанта. Дисертацията е самостоятелно и оригинално изследване в специфична и недостатъчно разработена от научните среди у нас област. Трудът съдържа достатъчно факти за авторството на Росица Владева относно представените резултати. Тези факти са и доказателства: за аналитичните компетентности на автора (изводите на с.61, 72, 78); за теоретико-конструктивните ѝ компетентности (при създаването на модела – с.138-140) и за висока приложна стойност на създадените от нея специфични ресурси за обучението по темата. Създаденият продукт е особено значим за активния участник в обучението – учителя.

Преценка на публикациите по дисертационния труд. Докторантката е приложила списък с пет публикации, свързани с тематиката на дисертационния труд. Три от тях са самостоятелни и две в съавторство. Четири са отпечатани в сборници от научни конференции, включително с международно участие и една в списание „Обучението по география”. Публикациите отразяват съществена част от основните приноси на докторантката по дисертационния труд и са достатъчни като количество съгласно с изискванията.

Авторефератът е направен в съответствие с изискванията и пълно

отразява съдържанието и приносите на дисертационния труд.

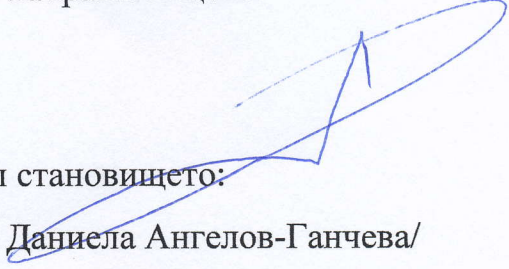
Критични бележки и препоръки. Като препоръка предвид качествата на създадения модел, бих насочила Росица Владева към представяне на продукта за широко обсъждане от учителската колегия – особено важно и необходимо в настоящия момент, когато се създават нормативните документи за географското образование в средното училище в България.

Заключение: Дисертацията е самостоятелно и оригинално изследване. Темата е актуална и дисертабилна. Постигнатите от Росица Владева както научни, така и научно приложни резултати са значими и напълно достатъчни по обем и качество за дисертация за присъждане на образователната и научна степен „доктор”. Всичко казано по-горе ми дава основание убедено да гласувам ЗА присъждането на образователната и научна степен „Доктор” в посочените по-горе професионално направление и научна специалност на дисертантката Росица Цанкова Владева и да препоръчам на почитаемото Научно жури да направи същото.

06.01.2014 г.

гр. София

Съставил становището:

/доц. д-р Даниела Ангелов-Ганчева/